

Heerlen

De heren Leppink en Reijns
Alhier

Heerlen,
8 september 2026

Documentnummer
1023749

Onderwerp
Beantwoording vragen ex. art. 33 RvO.

Geachte heren Leppink en Reijns,

Naar aanleiding van uw vragen d.d. 21 juli 2026 inzake 'aanpak ondermijning' delen wij u het volgende mede.

Vraag 1

Kan het college uiteenzetten welke vormen van ondermijnende criminaliteit zich momenteel in Heerlen voordoen, in welke sectoren, gebieden of maatschappelijke structuren deze vooral zichtbaar zijn en welke ontwikkeling het college daarin de afgelopen jaren ziet?

Antwoord

Om te beginnen benadrukken we dat de aanpak van ondermijnende criminaliteit primair de verantwoordelijkheid is van het Openbaar Ministerie en die bedient zich daarbij van relevante opsporingsinstanties. Dan gaat het niet alleen over de recherche bij politie, maar ook over de Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienst (FIOD). Hun capaciteit is per definitie schaars en beperkt beschikbaar. Gemeenten sporen geen zware criminelen op. We zijn niet toegerust voor een aanpak van de bestaande georganiseerde misdaad. De gemeentelijke aanpak van ondermijning is aanvullend op de strafrechtelijke aanpak van ondermijnende criminaliteit en kan deze nooit vervangen. Maar dat betekent evengoed dat we alles doen wat in onze mogelijkheden ligt om vanuit bestuursrechtelijk perspectief ondermijnende criminaliteit zoveel als mogelijk te voorkomen of te frustreren.

Ondermijnende criminaliteit is een veelkoppig monster en krijgt een steeds grotere invloed op de samenleving. Dat blijkt uit het recente Dreigingsbeeld Ondermijning Nederland¹. Tegelijkertijd komt slechts het topje van de ijsberg in beeld via casuïstiek bij gemeente en veiligheidspartners. Voor Heerlen is dat niet anders. Onlangs bleek nog uit de RTL Ondermijningskaart dat Heerlen voor de tweede keer op rij de meest kwetsbare gemeente is voor invloed vanuit de georganiseerde criminaliteit. Ook hebben Heerlense jongeren landelijk nog altijd meeste risico om in de criminaliteit te belanden.

¹ [SKC publiceert eerste Dreigingsbeeld Ondermijning Nederland – SKC](#)

Ondermijnende criminaliteit in Heerlen is vooral te herleiden vanuit (winsten uit) de drugscriminaliteit. Criminelen misbruiken daarvoor structuren, netwerken, jongeren, woningen en ondernemingen uit de bovenwereld, die om welke reden dan ook kwetsbaar zijn of gelegenheid bieden. Qua gebieden strekt zich dat uit van bedrijventerreinen, winkels en tot in de kwetsbare woonbuurten in al onze stadsdelen. Dat vertaalt zich bijvoorbeeld in mensenhandel, misbruik van vastgoed, fraude, wapenhandel, financieel-economische criminaliteit en beïnvloeding van de bovenwereld. Verder manifesteert ondermijning zich bij gezinnen met schulden, personen die afhankelijk zijn van drugs of gokken of juist bij jongeren voor wie de verleiding snel geld te verdienen anderszins groot is.

Ondermijning manifesteert zich onder andere in de autobranche, transportsector, bouwsector en tweedehandsgoederen-handel. Criminele winsten vinden hier uiteindelijk hun weg naar de legale bovenwereld. Daarvoor hebben ze toegang nodig tot cruciale schakels die het witwassen – bewust of onbewust – faciliteren. Denk aan makelaars, advocaten, accountants en notarissen. Uiteindelijk leidt dit tot normalisering in de samenleving van crimineel gedrag. Zeker als de kans om “gepakt” te worden beperkt is.

De ontwikkeling die we daarin zien is dat mensen of bedrijven geneigd zijn één keer mee te werken aan criminaliteit. Dat geldt zeker voor jongeren. Ze raken erin verstrikt en kunnen niet meer terug. Eruit geraken is daarna nauwelijks meer mogelijk. Weerbare inwoners en bedrijven zijn als preventie net zo belangrijk als voldoende capaciteit bij politie, OM, gemeente en andere veiligheidspartners om repressief op te kunnen treden.

Vraag 2

Hoeveel gemeentelijke capaciteit, uitgedrukt in fte, is momenteel feitelijk beschikbaar voor de aanpak van ondermijning? Kan het college deze capaciteit uitsplitsen naar signalering en analyse, toezicht en handhaving, onderzoek en voorbereiding van bestuurlijke interventies, en aangeven welk deel structureel en welk deel incidenteel is?

Antwoord

De gevraagde uitsplitsing doet niet helemaal recht aan het in beeld brengen van de inzet op ondermijning. De aanpak Sociaal Veilig is onze basisstructuur voor alle leefbaarheid, overlast en veiligheidsvraagstukken in buurten. Ondermijning hoort daar ook bij, maar is niet goed te verwerken in de gevraagde capaciteitsplitsing. Professionals uit de buurten en ook inwoners kunnen signalen van ondermijning bij het leefbaarheidsoverleg van Sociaal Veilig inbrengen. Verder is de beleidscapaciteit ook een relevante factor in de aanpak van ondermijning, maar niet gevraagd in de uitsplitsing. De structurele beleidscapaciteit bedraagt momenteel 0,5 fte.

Verder is er structureel beleid- projectleiderscapaciteit van 4,4 fte (3,4 fte structureel en 1 fte incidenteel voor drie jaar) bij het programma Preventie met Gezag (PMG), maar deze capaciteit richt zich naast ondermijnende criminaliteit bij jeugd ook op jeugdoverlast. Financiering voor PMG vanuit het Rijk geeft slechts zekerheid voor de duur van 3,5 jaar.

Signalering en analyse

- Voor analyse van ondermijningsgerelateerde vraagstukken of signalen en voorbereiding van controles betreft de beschikbare capaciteit ongeveer 1,5 fte (analisten). Deze capaciteit is structureel.
- Vanuit het programma Preventie met Gezag is 0,5 fte analysecapaciteit beschikbaar voor de aanpak van (ondermijnende) jeugdcriminaliteit, maar richt zich ook op jeugdoverlast. Deze capaciteit is incidenteel t/m 2028.

Toezicht en handhaving

- 4 fte ondermijningsboa's beschikbaar voor de aanpak ondermijning. Deze capaciteit is structureel.
- In het Interventieteam zijn 4 fte handhavingsjuristen, die naast ondermijning zich ook bezighouden met de aanpak van overlast en leefbaarheid. Hiervan zijn 3 fte structureel en 1 fte incidenteel. Inschatting is dat ongeveer 2 fte handhavingsjuristen structureel wordt ingezet voor de aanpak van ondermijning.
- Het Jeugd Interventieteam (JIT) heeft vanuit de incidentele PMG-financiering 2 fte jeugdboa beschikbaar en 1 fte regisseur sociaal veilig jeugd. Het JIT richt zich echter primair op jeugdoverlast en in mindere mate op ondermijnende criminaliteit.

Onderzoek en voorbereiding bestuurlijke interventies

- 1,5 fte voor adviseurs beschikbaar voor de aanpak van ondermijning. Zij hebben regie op ondermijningscasuïstiek en bereiden controles operationeel voor.
- 0,8 fte structureel beschikbaar voor Bibob-toetsen en toets levensgedrag.

Naast de gemeentelijke capaciteit zijn de zeven Parkstadgemeenten vertegenwoordigd in het ACT!-interventieteam Parkstad. Het regionale team bestaat uit ongeveer 5 fte met daarin een projectleider, toezichthouders, werkvoorbereider en een analist. Eerder bent u via een [RIB \(ID: 865\)](#) geïnformeerd over het ACT! en waar zij zich in de aanpak van ondermijning op richt. De financiering van het ACT! vindt grotendeels plaats via bijdragen vanuit het rijk (Regio Deal) en het RIEC. De financiering is hiervan is voorsnog geborgd tot en met 2028.

Vraag 3

Hoeveel signalen van ondermijning worden jaarlijks ontvangen, hoeveel daarvan worden onderzocht en binnen welke gemiddelde termijn vindt opvolging plaats? Is sprake van achterstanden, capaciteitsknelpunten of signalen die niet of slechts beperkt kunnen worden opgepakt?

Antwoord

Signalen van ondermijnende criminaliteit komen op verschillende plekken binnen. Dat kunnen professionals (politie, corporaties, buurtteams Heerlen, etc.) zijn vanuit de Aanpak Sociaal Veilig die dit met ons delen of via (opsporings)instanties die zijn aangesloten bij het RIEC. Een belangrijk landelijk meldpunt voor inwoners is Meld Misdaad Anoniem (MMA). De meldingen die over Heerlen gaan komen bij het Interventieteam binnen. Het hoge aantal meldingen getuigt van een grote meldingsbereidheid.

In principe proberen we alle kansrijke signalen te onderzoeken en op te volgen. De termijn waarin dat plaatsvindt is onder andere afhankelijk van de aard van het signaal, mate van prioriteit, noodzaak tot verder onderzoek, de beschikbare capaciteit bij het Interventieteam of de beschikbaarheid van capaciteit bij partners of in het RIEC-samenwerkingsverband. Een goed voorbeeld van deze afhankelijkheid betreft de te lage capaciteit in Heerlen en Parkstad bij politie en OM. De aanpak van ondermijnende criminaliteit is immers primair de verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie en die bedient zich daarbij van relevante opsporingsinstanties. Dan gaat het niet alleen over de recherche bij politie, maar ook over de Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienst (FIOD). Hun capaciteit is per definitie schaars en beperkt beschikbaar.

In die zin zegt een gemiddelde afdoeningstermijn van signalen weinig over capaciteitsknelpunten. Uit de cijfers van het aantal meldingen blijkt dat er in de afgelopen jaren een groei in zit. Daardoor staat het uitgangspunt om in principe alle kansrijke meldingen te onderzoeken onder druk. En noopt de situatie vaker tot het vooraf prioriteren, wegens van signalen en minder kansrijke signalen even laten liggen.

Meldingen over ondermijning			Aantal zaken/dossiers bij aanpakken of onderzoeken van ondermijningssignalen		
Jaar	Aantal MMA-meldingen	Aantal meldingen bij signalen.heerlen.nl	Bestuurlijke aanpak (<i>casus lokaal overleg ondermijning</i>)	Toets slechts levensgedrag	Bibob-toets ²
2022	224	116	144	20	
2023	279	156	179	58	26
2024	349	162	217	49	36
2025	360	217	287	54	56
2026 (t/m juni)	197	160	112	47	17

Verder zijn in de periode 2021 t/m halverwege 2026 zo'n 42 RIEC-zaken besproken met RIEC-partners op de ondermijningstafel. Met RIEC-partners wordt dan een interventiestrategie besproken en uitgevoerd. Vaak gaat het om een afweging tussen of combinatie van strafrechtelijke, fiscale of bestuursrechtelijke interventies.

Vraag 4

Acht het college de huidige capaciteit toereikend voor een effectieve en tijdige aanpak? Zo nee, welke structurele capaciteit is volgens het college nodig,

² Via de toets levensgedrag en bibob-toets komen ook signalen van ondermijning naar boven, maar in het merendeel van de toetsen niet. Cijfers worden vanaf 2023 geregistreerd

uitgedrukt in fte en toegelicht naar taken, deskundigheid en organisatorische positionering?

Antwoord

De capaciteit om ondermijnende criminaliteit in Heerlen fors terug te dringen is te mager. Dat geldt niet alleen voor Heerlen, maar ook voor Parkstad en de rest van Limburg. Mede vanwege het grensoverschrijdende karakter van de criminaliteit. We zijn trots op de prestaties van politie en OM in de aanpak van Heerlense criminaliteit, maar voor een effectieve en adequate aanpak moet de beschikbare capaciteit van onder andere recherche, OM, FIOD en rechterlijke macht omhoog. De strafrechtketen is verstopt en dat heeft gevolgen voor de doorstroom van strafdossiers. Voor ons is het als buitenstaander in deze organisaties niet mogelijk om dat uit te drukken in benodigde capaciteit.

Een gezamenlijke aanpak is echter onontbeerlijk. Vanuit dat perspectief is de noodzaak voor meer mensen en middelen bij samenwerkende partners tijdens het werkbezoek 9 juli jl. van de minister van Justitie en Veiligheid bij hem onder de aandacht gebracht. Uiteindelijk moet dat terechtkomen in een Parkstadplan voor een effectievere en intensievere inzet van politie.

Verder heeft de burgemeester in aanloop naar de coalitieonderhandelingen in april 2026 aan de formerende partijen een brief gestuurd over onder andere wat volgens hem komende jaren nodig is om vanuit de gemeentelijke inzet een slagvaardige aanpak te realiseren tegen ondermijnende criminaliteit. Een soortgelijke boodschap staat in de [RIB \(ID: 1117\)](#) over veiligheid. Naast het feit dat de basis goed moet zijn geregeld (Sociaal Veilig structureel borgen), is meer preventie en een intensievere bestuurlijke aanpak bij ondermijnende criminaliteit belangrijk. Concreet gaat dat dan over meer inzet van de Wet Bibob en lik op stuk handhaving via het Interventieteam. In het informatiedossier voor de nieuwe raad (april 2026) is opgenomen dat daar voor Sociaal Veilig 650.000 euro structureel nodig is en minimaal 500.000 euro structureel voor het versterken van de bestuurlijke aanpak ondermijning. Ook is behelst het programma Preventie met Gezag een SPUK-subsidie van ongeveer 1,6 miljoen per jaar tot en met 2029. Mocht het ministerie financiering voor dit programma daarna niet verlengen, dan ligt hier eveneens een financieel vraagstuk gelet op de opgave met jeugdige ondermijners.

Vraag 4

Welke financiële middelen zijn nodig om de noodzakelijk geachte capaciteit te realiseren, hoe kan deze worden gefinancierd en op welke termijn kan zij operationeel zijn?

Antwoord

Zie antwoord op vraag 4 voor een inschatting van de financiële middelen. Financiering kan op verschillende manieren plaatsvinden. Denk aan het opnemen in de reguliere begroting of eventuele bijdragen van andere overheden met langere looptijden, zoals de Specifieke Uitkeringen (SPUK's) van het Rijk. Vanwege de doorlooptijd met vacatures en opzegtermijnen begint inzetbaar personeel op z'n vroegst drie maanden later na het moment waarop middelen beschikbaar zijn gekomen.

Vraag 5

Is het college bereid de raad uiterlijk vóór de behandeling van de begroting 2027 hierover te informeren en, indien aanvullende capaciteit nodig is, een concreet voorstel voor besluitvorming voor te leggen?

Antwoord

In het eerder genoemde informatiedossier voor de nieuwe raad en in de brief van de burgemeester over openbare orde en veiligheid aan de formerende partijen bent u geïnformeerd over wat er nodig is. Beide zijn in april 2026 aan u aangeboden. De begroting is altijd een afweging tussen wettelijke taken, ambities, een sluitende begroting en het behoud van een gezond meerjarenperspectief. Binnen die context maken we keuzes. Mocht u daar bij het presenteren van de begroting 2027 andere gedachten over hebben, dan staat het raadsleden vrij om daar een motie of amendement over in te dienen.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Heerlen,

de burgemeester,

de wnd. secretaris,

drs. R. Wever

J.C.N. Eijkenboom